

HEMBYGDEN

Medlemsblad för
Upplands Väsby Hembygdsförening

Nr 4 December 2001
Årgång 30

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Ordföranden har ordet	3
Föreningsprogram dec 2001 - jan 2002	4
Hembygden 30 år	5
Kulturresa till Sala	6
Minns du Väsby	8
Detaljplaner för Norra Bollstanäs	10
Varför heter gården så?	12
Arkivgruppen	14
Året runt i bilder	16
Smedby och därmed blasta	19
C L J Almqvist ur "Sesemana"	20
Ök- och smeknamn i Upplands Väsby	21
Hedlunds historier	22
Boktips	23
Hembygdsgårdens dag	24
Ur arkivet	24
Om några av julens kryddor	27
Höststädning på hembygdsgården	27
Lösning till korsord 3/01	28
Hyr lokal med atmosfär!	29
Julkorsord 4/01	30

För innehållet i artiklarna svarar respektive författare.

Ansvarig utgivare: Inga Engdahl • Layout: Tryckpunkten • Tryck: Wäsby Tryckeri

Tryckt med miljövänlig färg och miljövänligt papper i 550 ex.

Ordföranden har ordet

Bästa hembygdsvänner!

Föreningsåret 2001 är snart tillända och jag vill då passa på att tacka alla som gjort detta år roligt och minnesvärt.

Vi står också inför ett nytt årsskifte och skriver inom kort 2002, vilket också innebär att Upplands Väsby kommun fyller 50 år.

50 års Jubileum

För vår förening innebär detta att vi kommer att medverka i olika arrangemang under jubileumsåret.

I skrivande stund är detta jubileumsprogram inte fastslaget förutom den första delen av vårt ordinarie program som finns att beskåda på annan plats i denna tidning.

Caféverksamheten

Av alla intressanta och roliga program under året vill jag särskilt nämna vårt nystartade sommarcafé som också blivit en stor succé. Vi har haft 320 besökande under cafédagarna. Ett önskemål från våra cafégäster är en fortsättning även nästkommande år. Men detta kräver en större personalinsats i form av flera cafévärdinnor och värdar. Så är Du intresserad av att hjälpa till i en trevlig och berikande miljö, hör i så fall av dig till Inga-Lisa.

Jag vill i sammanhanget nämna några av de trevliga inslag som förlöpte under de 32 gånger som caféet varit öppet i sommar.

Förutom underhållning av Liraspelare, Boule och Kubbspel, Höhässning, Öppna Muséer, så har också Krukmakeriet haft öppet där vi kunnat botanisera bland roliga tingestar och trevliga prydnader m.m.

Och inte minst detta att sitta en stund och stressa av vid kaffeborden tillsammans med nya och gamla vänner, som med inlevelse kunnat berätta om kända och okända händelser och företeelser i gamla Väsby från förra seklet och fram till våra dagar.

Så passa på och besök caféet nästa sommar för en trivsamt och avkopplande sommareftermiddag vilket kan rekommenderas på det varmaste.

För övrigt kan tilläggas att samtliga program varit roliga och intressanta.

Upprop

Vi fick ett besök av läns-hemslöjds-konsulent Peder Strådal som informerade oss om möjligheterna att med hans hjälp starta en slöjdcirkel för enklare slöjdarbeten under våren iladugården. Är du intresserad så hör av Dig till mig eller någon i styrelsen.

Och till sist vill jag passa på att önska Er alla "God Jul och Gott Nytt År" med en förhoppning om ett händelserikt föreningsår 2002.

Tack för ordet

R. Sahlström

Långt till hembygdsgården?

Ta buss 532, 535 eller 562 till Hagvägen!

Föreningsprogram dec 2001 - jan 2002

Upplands Väsby Hembygdsförening inbjuder:

GRÖTFEST
i
ladugården
28 dec kl 19.00
Underhållning
Gratis-
lotteri

Välkomna med anmälan till
Nora, tel 590 335 49 eller Anne, tel 590 313 53
senast 20 december.

Hembygdsgården: Hagvägen2/Pukslagargatan

Upplands Väsby Hembygdsförening inbjuder:

SÅ TOKIGT DET KAN BLI

Bertil Forsman kåserar runt
intervjusituationer söndagen
den 20 januari kl 13.00 i
ladugården. Kaffeservering.

Hembygdsgården: Hagvägen2/Pukslagargatan

SE HIT!

Ett par pigga och alerta personer sökes till Hembygdsgårdens sommarcafé, som planeras hålla öppet onsdag och söndag em även 2002 (15 maj-28 augusti). Det är bra om du har ett glatt humör och färdighet i kaffekokning. Hör av dig till Inga Lisa Gustafsson, tel 590 336 42 eller Rune Sahlström, tel 590 335 58.

HEMBYGDEN 30 ÅR

En historik

Medlemsbladet Hembygden har med detta nummer avverkat sin trettionde årgång och kan alltså fira trettioårsjubileum. 1971 hette medlemsbladet "Nytt från hembygdsföreningen" och första numret bestod av åtta sidor.

I detta första nummer presenterade Egon Lindholm syftet med skriften, dåvarande ordföranden Sigurd Riberdahl hade ordet och skrev att "medlemssiffrorna har sjunkit, publikintresset har minskat, medelåldern hos de aktiva är hög" – alltså ungefär samma problem då som nu. Riberdahl manade också till aktivering på olika plan.

Vidare presenterades hembygdsföreningen och dess program under hösten –71 av Ragnar Carlsson och Björn Eklund, gårdsfogden, Axel Eriksson beskrev vad som pågick med hus och samlingar. "Vår tanke är att det skall bli en levande hembygds gård" skrev Axel Eriksson. Det arbetar vi fortfarande på. Fr.o.m. 1976 finns ansvarig utgivare angiven för tidskriften, Björn Eklund.

1977 invaldes Inga Engdahl i hembygdsföreningens styrelse och övertog posten som ansvarig utgivare, en post som hon fortfarande innehar. Hon fungerade också som ensam redaktör för tidskriften i tio år.

1987 uppträdde "Nytt från hembygdsföreningen" i ny skepnad, liknande den vi har idag, och fick fr.o.m. sitt andra nummer (det utkom två per år) en redaktionskommitté bestående av Ann-Mari Karlsson, Eric Edström och Lars-Göran Ahlqvist. Den senare ersattes 1988 av Allan Andersson.

1995 bytte tidningen namn till "Hembygden" – detta som resultat av en namnförslagstävling vid hembygdsföreningens 40-årsjubileum. Vid en röstning om förslagen fick namnet "Hembygden" de flesta rösterna. Det vinnande förslaget hade inlämnats av Anders Steen.

Eric Edström flyttade till Hammarstrand 1996 och ersattes i redaktionskommittén av Carl Hågervind t o m 1998. Allan Andersson efterträddes 1997 av Lennart Hedlund, som tidigare varit styrelsens representant i kommittén.

Fr.o.m. 2001 ingår Carin Törner i redaktionskommittén efter att ha ersatt Lennart Hedlund som styrelserepresentant. Ann-Mari Karlsson och Lennart Hedlund avgick ur kommittén vid årsmötet 2001.

I dagsläget består redaktionskommittén av Inga Lisa Gustafsson och Carin Törner. Rune Sahlström är styrelsens representant och Inga Engdahl ansvarig utgivare.

Hembygden utkommer som periodisk tidskrift med fyra nummer per år (februari, maj, september och december). Peter Karthe på Tryckpunkten ger tidskriften form och layout och tryckningen sker hos Wäsby Tryckeri.

Hembygden är en av hörnstenarna i hembygdsföreningens verksamhet och kontaktorgan till föreningens medlemmar. Den sänds till flera universitet och Kungliga Biblioteket i Stockholm för att kunna användas till forskning och bevaras för framtiden. Många medlemmar/väsbybor har under årens lopp medverkat med artiklar och berättelser, barndoms- och skolminnen och förhoppningsvis kommer detta att fortsätta.

"Vart vill vi komma med detta lilla meddelande" frågade Egon Lindholm i det första numret 1971. Den frågan kan kanske nu efter trettio år anses besvarad. Vi ser fram emot Hembygdens trettioförsta årgång.

Inga Lisa Gustafsson

KULTURRESA TILL SALA

Trettionio personer tog lördagen den 8 september plats i Birgitta-resors buss för att delta i årets kulturresa. Första stoppet gjordes vid utvårdshuset Måns Ols utanför Sala. Vårdshuset ligger mycket vackert vid sjön Långforsen. Serveringen har fått sitt namn efter Måns Olsson, som var dammvaktare här. Långforsen är ett av de första vattenmagasinen, som tillkom för att på sin tid förse Sala silvergruva med vattenkraft. Måns Olsson startade en servering här i blygsam skala. Sedan början av 1920-talet drivs vårdshuset av Restaurangföreningen Enighet, en sammanlutning av nykterhetsorganisationer i Sala. Det gråmulna vädret inbjöd inte till utevistelse, så vi serverades kaffe och en rejäl smörgås inomhus.

Nästa anhalt var Väsby Kungsgård med anor från 1500-talet. När Gustav Vasa och Gustav II Adolf, grundaren av Sala stad, inspekterade Sala Silvergruva, besökte de ofta Kungsgården. Gården var då ett mycket stort lantbruk. Det var här som Gustav II Adolf i smyg träffade sin ungdomskärlek hovdamen Ebba Brahe. Kungen fick emellertid inte gifta sig med henne. Trots sina adliga anor ansåg kungens mor henne inte fin nog. Ebba Brahe giftes i stället bort med riksmarskalken Jakob de la Gardie och fick Runsa gård i morgongåva. Det var hon som lät bygga dagens Runsa i slutet av 1600-talet.

Sedan 1937 ägs Kungsgården av Sala Hembygds- och Fornminnesförening. Gården är i dag ett levande museum med bortåt 7 000 föremål. I huvudbyggnaden finns en av

Interiör från Väsby kungsgård Foto: Norlén, Sala

landets största privata vapensamlingar. Där förvaras också den s.k. silverkistan, i vilken silvret fraktades från gruvan till Myntverket i Stockholm. I vapensalen har hembygdsföreningen sina möten och ordföranden kan sitta i ett verkligt högsäte. Bland alla intressanta föremål i sekelskiftessamlingen finns en julgransfot, som spelar "STILLA NATT" samtidigt som julgranen roterar. I byggnader på gården visas bland annat vagnar, jordbruksredskap, hantverksverkstäder, järnspisutställning, gruvarbetarbostad och linberedning. Hela museet är anmärkningsvärt välordnat och välskött, vilket hembygdsföreningen på orten har all heder av. Eldsjälen Göran Ax och hans dotter guidade oss. De var väl insatta i allt.

Vi fortsatte vår resa in i Salas centrum och till Aguélimuséet. Den välkände konstnären Ivan Aguéli föddes i Sala 1869. Med hjälp av prins Eugen lämnade han Sverige vid 21 års ålder för konststudier i Paris. Han reste mycket i världen och lärde sig fjorton språk, studerade koranen och konverterade så småningom till islam. Hans valspråk var "Man är aldrig nog exakt, nog enkel och nog djup". Som djurvän påverkade han indirekt debatten i Frankrike så att tjurfäktningar blev förbjudna i landet. Ivan Aguéli omkom 1917 i en olycka i Spanien 48 år gammal. Genom en donation visas i Sala den största samlingen av hans verk i Sverige.

Nästa mål, Sättra Brunn, var efterlängtat. Där fick vi en mycket god och riklig lunch med smörgåsbord som entré, två varmrätter att välja på och kaffe med kaka. Sjuksköterskan Anita Pettersson visade oss runt. Sättra Brunn anlades år 1700 av provinsialmedicus i Västmanland Samuel

Skragge. På den tiden var det populärt i synnerhet bland ståndspersoner att dricka brunn "för att uppnå sunda vätskor". Här byggde ståndspersoner privata bostäder, flyttade ut på somrarna, umgicks, roade sig och drack av det hälsobringande källvattnet. Även vi fick en klunk av vattnet. På området finns drygt 120 hus, de flesta byggda på 1700-1800-talet.

I dag är Sättra Brunn en modern kurort med goda behandlingsresurser för bland annat reumatiker, stroke- och fibromyalgipatienter. Det finns också ett friskvårdshus med allehanda kurer. Som pensionats- och vandrarhemsgäst kan man få bo i något av de gamla husen. Under somrarna ordnas underhållning av klass. Den som går i giftastankar kan vigas i kyrkan på området och ha bröllopsfest på restaurangen.

På hemvägen stannade vi till vid Härkeberga kyrka, som är en typisk uppländsk landskyrka, uppförd i gråsten omkring 1300. Kyrkans valv är fyllda av värdefulla senmedeltida kalkmålningar i grönt och brunt. Målningarna anses vara de bäst bevarade i vårt land. Albertus Pictor utförde dem på 1480-talet. Maja Ölund, 82 år, berättade för oss

Resenärerna på Sättra brunn. Foto: R. Sahlström

med stort engagemang och stor kunskap om målingarna. Efteråt blev det kaffe med gott hembakat bröd i den gamla byskolan intill, numera församlingshem.

Vi hade, får man ändå säga, tur med vädret. Det kom två ordentliga regnskurar men då satt vi i bussen. I Sala och Härkeberga tittade faktiskt solen fram. Alla verkade nöjda med vad vi fått se och höra. Skönt var att tiden var väl tilltagen så att det aldrig blev någon stress. Det var bara vår ordförande som var missnöjd över att kaffepauserna var så få!

Ett stort tack till Hembygdsföreningen och framför allt till Inga-Lisa Gustafsson för en mycket fin resa. Det var Inga Lisa som tillsammans med Birgitta-resor planerat resan. Den fanns också med i Vuxenskolans kuturprogram. Inga-Lisa tog hand om oss på ett utmärkt sätt och gav oss värdefulla upplysningar under resans gång.

Vi ser redan fram emot nästa års resa; vart den nu ska gå.

Kerstin Hammarin

Njursta 1:3

Njursta 1:3, 5 ha åker, trä, byggd 1901, 4 rum och kök, hall. Rest. 1943, Stall, trä, byggt 1923 för två hästar. Ladugård, trä, byggt omkring 1875 för 5 nötkreatur. Arrendator:

Harald och Greta Apelgren. Ägare: Hovjägmästare Theodor Ankarcrona. (Beskrivning av Njursta 1952)

Sedan 40 år bor nu Sven Lindström och hans syster Rosa på Njursta torp. Tidigare bodde de vid Runsa, där fadern var ladugårdskarl. Då han inte orkade arbeta längre fick familjen flytta och hyra Njursta torp för 50:- per månad av Theodor Ankarcrona. Familjen Lindström hade 22 barn, varav 19 nådde vuxen ålder. Fem av dessa bodde kvar hemma, när Lindströms flyttade till Njursta.

Numera ägs fastigheten av Upplands Väsby kommun. Husets värms upp med el, men vatten är inte indraget. Det hämtar syskonen Lindström hos en syster, som bor i närheten eller använder regnvatten. Torrdass finns på gården.

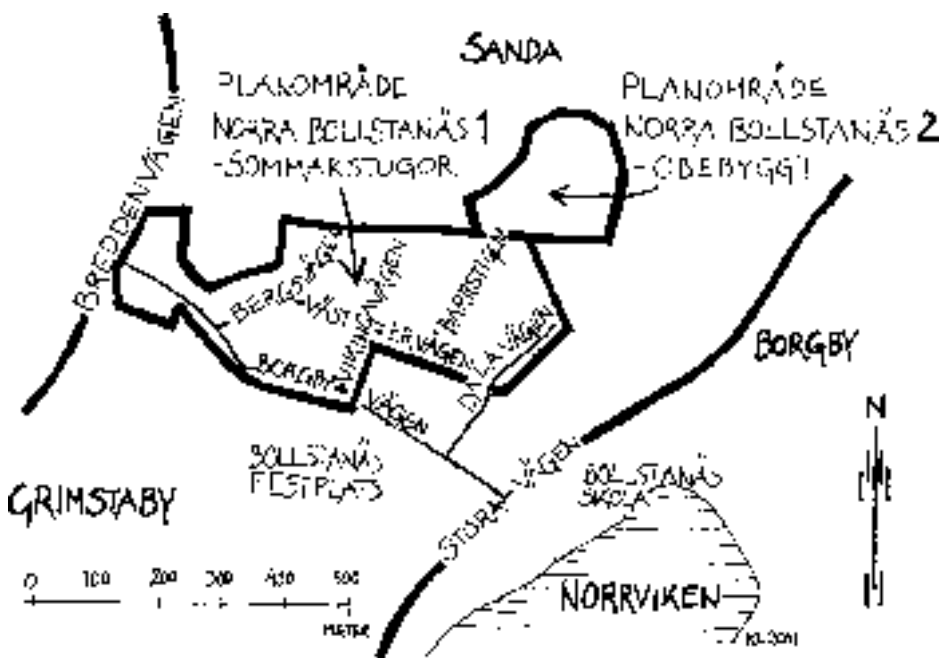
Sven Lindström fyller 85 år i december. Hela hans djurbesättning är två kaniner, men han minns att det en gång fanns sex kor och två hästar i ladugården och stall hos dem, som bodde på Njursta före honom.

Inga Lisa Gustafsson

Foto: Lennart Stockman

Detaljplaner för Norra Bollstanäs

Planområde Norra Bollstanäs 1:

I förra numret av Hembygden (nr 3/2001) presenterades Hembygdsföreningens synpunkter på Stadsbyggnadskontorets första samrådsförslag för planområde Norra Bollstanäs 1 (se kartskiss!). Då de synpunkterna som vi då presenterade inte beaktades i det formella utställningsförslaget har vi i vårt nya remissvar (19 augusti 2001) på nytt understrukit flera av de synpunkter vi framförde i första omgången.

Hembygdsföreningens remissvar:

Planen har till och med blivit sämre då ytterligare 6 bostäder tillkommit genom att parhus föreslås i några fall. I dessa fall blir tomtstorleken 400 kvm/bostad. I ett fall (Grimsta 44:48) föreslås tomten bli endast 800 kvm för ett enbostadshus.

Vårt krav på att 1200 kvm ska vara minsta tomtstorlek kvarstår. Likaså kvarstår kravet att byggrätternas storlek måste minskas samt att kompletterande utformningsbestämmelser (utöver takvinklar och byggnadshöjd) måste till för att ge området en sammanhållen karaktär och ansluta i karaktär till befintlig bebyggelse.

I anslutning till vårt krav om dokumentation ger SBK ett helt otillfredsställande svar. SBK hänvisar till att en inventering genomförts i form av ett examensarbete från KTH 1982./.../ Efter att ha tagit del av detta /.../ kan vi bara konstatera att det bara refererar samma allmänna historik över Bollstanäs som finns i den gängse lokalhistoriska litteraturen. Någon speciell historik över det nu aktuella området finns inte i denna

skrift och några kulturhistoriska aspekter anlägger inte författarna. Så vårt krav på dokumentation kvarstår.

SBK hävdar vidare att området kring Gamla vägen (som har en detaljplan med bestämmelser som reglerar vissa bevarandevärden) ska utgöra det tidsdokument som visar på Bollstanäs historia. Vi finner det orimligt att hela Bollstanäs historia och bebyggelseutveckling kan avspeglas i ett område.

Gamla Vägen och och det nu aktuella området (Bollstanäs I) är av ytterst olika karaktär.

* Bollstanäs I (området längs Västervägen och dess tvärvägar ut mot Sanda): Sommarstugor/fritidshus, ofta mycket små, tillkomna något senare (1930- och 1940-tal) än bebyggelsen vid Gamla vägen. Dessa sommarstugor/fritidshus var i många fall ytterst enkla och ibland av direkt provisorisk karaktär. En del av husen har successivt gjorts om för permanent boende.

* Gamla Vägen: Villor i olika storlekar, redan från början avsedda för permanentboende (även vissa sommarstugor har funnits här)

För att belysa historien för denna speciella del av Bollstanäs och Upplands Väsby måste några representativa tomter och byggnader bevaras. Följande fastigheter/byggnader bör enligt vår mening bevaras i sin helhet utan tomtindelning: I första hand bör Grimsta 44:49 och Grimsta 44:44 bevaras, dessa är av olika typ och utgör både goda exempel på vanliga sommarstugor. Även Grimsta 44:65, 44:41 och 44:40 kan vara värda att bevara. Alla dessa är i relativt gott skick.

Avslutningsvis måste vi än en gång påpeka det ytterst märkliga att byggnadsarbeten påbörjats på fastigheten Grimsta 44:11 (utöver tidigare rivningar och markarbete) innan detaljplanen antagits./.../

Stadsbyggnadskontoret om Hembygdsföreningens remissvar:

Det kan säkert vara av intresse för Hembygdens läsare att ta del av hur Stadsbyggnadskontoret ser på och kommenterar Hembygdsföreningens remissvar:

Upplands Väsby Hembygdsförening framhårdar med kulturhistoriska motiv att minsta tomtstorlek inte ska understiga 1200 m², att byggrätterna ska minskas, att ge området ett samlat uttryck som knyter an till områdets historia och karaktär, genom en dokumentation av området och bevara några tomter och sommarstugor för att belysa områdets historia och att inkludera området med del av fornlämningen Fresta 144 i planen och ge det användningen "NATUR"

Stadsbyggnadskontoret vidhåller sina synpunkter angående bevarandevärdet av området och bebyggelsen i Norra Bollstanäs I som framfördes i samrådsredogörelsen. De för kulturintressena relativt generösa regleringarna i detaljplanen för Gamla Vägen är enligt kontorets bedömning ett tillräckligt tidsdokument för att redovisa och bibehålla Bollstanäs historia. Det är riktigt som hembygdsföreningen påpekar att områdena delvis har olika karaktär, men enligt stadsbyggnadskontorets uppfattning finns inte så stora skillnader att inte området vid Gamla Vägen skulle vara tillräckligt som bevarandevärdt tidsdokument. Kontoret vill emellertid tillmötesgå Hembygdsföreningen genom att utföra en noggrant dokumentation av området, innan planerad byggnation startar upp.

Kontoret är väl medvetet om att detaljplanens regleringar troligen leder till att området Norra Bollstanäs I förvandlas till ett traditionellt villaområde, men anser att detta är tillfredsställande bland annat med tanke på den förväntan som finns hos fastighetsägarna i området samt det stora behovet och efterfrågan som finns för tomter med byggrätter för enbostadshus som finns i regionen. De byggrätter och minsta tomtstorlekar som föreslås i

detaljplanen är inte på något sett extremt stora eller små, utan motsvarar väl den efterfrågan som för närvarande gäller hos presumtiva fastighetsägare

Kontoret finner inte heller tillräckligt starka motiv för att de fastigheter som Hembygdsföreningen föreslår dvs Grimsta 44:44 och 44:49 samt eventuellt också Grimsta 44:65, 44:41 och 44:40, skulle undantas från avstyckningsmöjligheter och att befintliga byggnader skulle bevaras. Det förtjänar också att påpekas att detaljplanen ger möjligheter till avstyckning och byggrätt till större bostäder, men inte skyldigheter. Det är fastighetsägaren som tar ställning till detta. Stadsbyggnadskontoret har inte funnit att det finns motiv att undanta dessa fastigheter från övriga fastigheters möjligheter, genom att kommunen inför särskilda restriktioner. Eftersom fastighetsägaren själv avgör om styckning respektive utbyggnad ska ske på sin fastighet, kan naturligtvis intresseföreningar, organisationer m fl påverka fastighetsägarens ställningstagande. Stadsbyggnadskontoret anser inte att det finns motiv för kommunen att göra detta.

Yttrandet föranleder inga revideringar i utställningsförslaget förutom att stadsbyggnadskontoret i samverkan med kultur- och fritidsförvaltningen påtar sig ansvaret för att en dokumentation av områdets genomföres.

(Ur: Stadsbyggnadsnämndens utlåtande 2001-09-11)

Planområde Norra Bollstanäs 2:

För det obebbyggda området nord-ost om Barrstigen (se kartskiss) föreslår nu Stadsbyggnadskontoret ett 30-tal tomter för enbostadsbebyggelse. Om detta förslag har Hembygdsförening (19 augusti 2001) sagt att:

Vi finner det olämpligt att det byggs mer i denna del av Bollstanäs. Den starka förtätning som skett och planeras ske framöver ökar trycket på närliggande friluftsområden och dessa bör således inte minskas.

Den karaktäristiska ändmoränen i området som även visar på icke naturskapade spår samt andra företeelser i området pekar på att en ordentlig arkeologisk undersökning måste genomföras.

Klas Lundkvist okt 2001

Varför heter gården så?

De ålderdomliga ortnamnsformerna och förekomsten av järnåldersgravfält visar att de flesta av de gamla gårdarna och byarna i Upplands Väsby tillkom under denna tid (c:a 500-1100 e Kr.). Det är lättare att förstå nya ortsnamn än våra gamla gårdars namn. Här stämmer i hög grad uttrycket ”därom tvista de lärde”.

De vanligaste ortnamnsformerna, som dateras till järnåldern, är ortnamn med efterleden -inge, -sta(d) och -by. Drygt 30 gårdar tycks ha funnits i Upplands Väsby vid slutet av järnåldern, vilket bör motsvara en befolkning på omkring 220 personer.

Till våra allra äldsta namn räknas de på -inge. Grundorden är i princip beteckningar för

orter (ortnamn). Till dessa grundord har bildats inbyggarnamn betecknande folket, som bor på platsen.

Bisslinge torde få härledas ur betesmark och tolkas ”de som bor vid (den goda) betesmarken”.

Byn hade på sin tid stora strandängar. På samma sätt skulle **Dyvinge** betyda ”de som bodde vid dyven”, den sank dalgången.

Trynninge (heter sedan 1700-talet Stjernborg) kanske kan förklaras med en hänvisning till läget längst ut på den vattenomflutna udde, som fanns här då byn växte fram. Namnet skulle då vara en härledning av tryne i betydelsen utskjutande terrängparti.

Fredrik Gyllenborg köpte Torsåker år 1792. Efter sekelmitten ägde han ytterligare tolv gårdar, bland dem Trynninge. Den fick då namnet **Stjernborg**, bildat av efterleden i ägarens namn och förleden av hans hustrus, Elisabet Stierncrona.

Frågan om den ursprungliga innebörden av -sta(d)-namnens efterled är omstridd. Betydelsen anses dock vara klar: -sta(d) är nära släkt med verbet stå. En väl bestyrkt betydelse är 'plats, ställe', alltså en plats för något speciellt.

En stor del av namnen innehåller personnamn, t.ex. **Grimsta**, där vi återfinner mansnamnet Grimm eller Grimer. Var det en sådan, som bröt mark, anlade gård och namnsatte platsen efter sig själv, blev det Grimstadir. Stadir betyder gård eller boställe på fornsvenska.

I fornstiden låg **Njursta** (f.d. Eds prästgård) på en höjd, som sköt ut i det dåvarande havet. En försiktig tolkning av namnet Njursta kan ge följande svar: njur kommer av ett fornsvenskt ord med betydelsen hopklämd och -sta kan även betyda båtplats.

I Uppland är **Lövsta** ett vanligt namn. De äldsta skrivningarna är Löstum o.d., ett med 'ljus' besläktat lösa 'glänta' anses ingå i dessa namn. **Vällsta** betyder skogsgläntan.

I **Fresta** hade kanske guden Frej eller Frö en kultplats. Vid övergången till kristendom byggde man gärna kyrkorna på kultplatser för att besegra de gamla gudarna.

I fornsvenskan betyder -by både 'enstaka gård' och 'by', d.v.s. en grupp av gårdar. Förleden är i de flesta fall en terrängbeteckning. Största delen av de svenska -bynamnen tillhör vikingatiden. Namn, som betecknar ålder eller läge i förhållande till annan bebyggelse t.ex. Nyby(n), Mellanby(n),

kan ha bildats först under medeltiden och t.o.m. ännu senare.

Ordet -by kan ha att göra med verbet boa i betydelsen 'ställa i ordning, bereda', särskilt om jord.

Hammarby är ett vanligt namn och i fråga om "vårt" Hammarby kan hammar betyda 'framskjutande bergås' eller 'stenig backe'. **Väsby** har fått sitt namn av att den låg väster om Hammarby kyrka.

Törnby kan ha med ordet tör för 'skogsmark' att göra. **Alby** och **Ekeby** talar om att här växte al och ek. Den försvunna gården **Eggebys** namn handlar också om ekar.

Harby var byn med ett harg, d.v.s. 'offerplats'. **Borgby**, nuvarande prästgården i Fresta, fick namnet under 1500-talet. Byn hette tidigare Borby, men det var inte tillräckligt pampigt för dåtidens stormän. Ordet bor har samma betydelse om ed i Edsbyn, d.v.s. en 'smal landtunga mellan två farbara vatten', där man drog över båtarna.

Gudby innehåller som förled förmodligen ett mansnamn, som förändrats under sekulens gång.

Två **Smedby** har vi, i Hammarby och Fresta. Här sysslade man med smide, inte bara för traktens behov till lantbruket, utan även svärd o.dyl. för rikets behov. **Runby** var byn som låg på 'blockrik och stenig mark', hrun.

Skälby låg på det 'skiljande' noret vid det trånga sund, som delade bygden.

Brunnby: brunn är ett fornsvenskt ord, som betyder 'källsprång'. Här fanns säkert vatten inte bara för den gårdens behov.

Inga Engdahl

Källor: H Ståhl

Ortnamn och ortnamnsforskning

K Calissendorf

Ortnamn i Uppland

UPPLANDS VÄSBY HEMBYGDSFÖRENING

ARKIVGRUPPEN

Noteringar från gruppen för Arkiv/Dokumentation. Första träffen den 17 oktober 2001 på Hembygdsgården.

Närvarande och gruppdeltagare: Gunilla Ahlberg, Arnold Härmark, Klas Lundkvist och Rune Sahlström.

Gruppens arbetsområde:

Genomgång av material, sortering och registrering inom områdena:

Arkiv:

Föreningens egna handlingar Inlämnade och deponerade handlingar

Bibliotek:

Böcker, tidskrifter och tidningar

Museiföremål:

Alla föremål i våra samlingar av skilda slag.

Bild o Ljud:

Fotografier på papper, dia och negativ film, band och ljudkassetter

En första grov inventering gjordes:

I arkivskåpen i "sovrummet" finns:

Delar av hembygdsföreningens egna föreningshandlingar

Inlämnade handlingar från enskilda och föreningar

Ett rikt bildmaterial i form av album, lösa pappersfoton och bilder samt diabilder

Ljudband

I hyllor på samma ställe:

Arkivexemplar av Hembygden, böcker, tidningar, tidskrifter mm

I utrymmet ovanför trappan en kartong innehållande:

Inlämnade föreningshandlingar från ett tiotal föreningar

I "arkivet" på andra våningen:

Böcker och tidskrifter från skilda tider. Mycket av gammalt datum.

Allt uppställt och upplagt i hyllor och skåp. Ej systematiserat.

Utanför huvudbyggnaden finns ett kassaskåp i ladugården:

Hembygdsföreningens handlingar främst verifikationer.

Material för försäljning

Bild och ljudmaterial. Bandspelare mm

Följande frågeställningar togs upp för kommande hantering (utan rangordning):

Placering av genomgången material ?

Lokaldisposition i stort (Bör hanteras i särskild ordning för alla utrymmen)

Vad skall vi ta emot ?

Insamling av hembygdsföreningens handlingar som ej finns i hembygdsgården

Kontroll av vad som tidigare inlämnats till Upplands Väsby Arkiv

Insamling från nuvarande funktionärer av gamla handlingar

Intervjuer med tidigare funktionärer och komplettering med kvarliggande material.

Uppmaning till medlemmar att bidra med väsentligt material.

Dokumentation av berättelser om gamla Väsby. Nedteckning ljud- och bilddokumentation.

Registreringssystem och dator.

Komplettering av registrering av museiföremål. Genomförd fram till 1991.

Gallring av handlingar. Byte med andra hembygdsföreningar av dubletter.

Lånerutiner för bilder, föremål, böcker mm

Ansvariga för olika områden.

Arbetsinriktning mot föreningens jubileum 2004.

Näraliggande aktiviteter:

Uppdatering av registreringssystem:

Utvärdering och eventuellt anskaffning av nytt datorprogram.

Ny dator.

Budget:

I budgeten 2002 skall tas upp pengar för arkivgruppens verksamhet inklusive materialanskaffning.

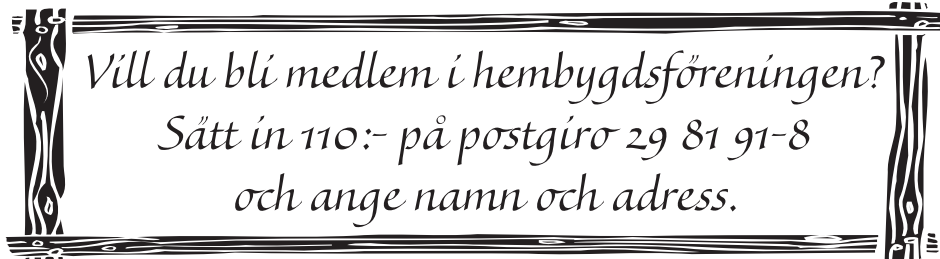
Verksamhetsinriktning tas fram som grund till verksamhetsplanen.

Arkivmaterial:

Insamling, sortering och systematisering startas.

Det är ett omfattande arbete som skall genomföras. Vi hoppas att det finns medlemmar som vill hjälpa till i arbetet. Ta då kontakt med någon av gruppens medlemmar. Vi behöver hjälp kortare eller längre tid.

Arnold Härmark

Året runt i bilder

Februari

Rune Sahlström ansar hembygdsgårdens äppelträd. Foto: Inga Lisa Gustafsson

Mars

Glada minner på årsmötet. I förgrunden Ann Mari Karlsson och Bertil Widlund, bakom står Gunilla Ahlberg, Rune Sahlström och Lennart Hedlund. Foto: Rune Sahlström

Tre utställare i ladugården, fr. v. Monica Berglind, Nora Lundberg, Inga Lisa Gustafsson. Foto: Gunilla Ahlberg

April

Tre ordförande, Gösta Karlsson, Rune Sahlström och Bertil Widlund tillsammans med hembygdsföreningens nestor, Hugo Sabel. Foto: Uno Littke

Juni

Cafévårdarna Wiwi och Erik Wallin. Foto: Inga Lisa Gustafsson

Maj

Gösta Karlsson med en grupp vetgiriga väsbybor. Foto: Inga Lisa Gustafsson

Maj

Sommarcaféets första gäst, Lennart Stockman får klippa det blågula bandet. Foto: Inga Lisa Gustafsson

Augusti

Hembygdsgårdens keramiker, Anneli Runesson utanför krukmakeriet. Foto: Inga Lisa Gustafsson

Juli

Liarna brynes. Fr. v. Alf Björkman, Rune Sahlström och Ulf Gustafsson. Foto: Inga Lisa Gustafsson

Juli

Juli

Juli

Ulf Gustafsson, Rune Sahlström och Alf Björkman hässjar hö. Foto: Inga Lisa Gustafsson

September

Höhässjan tas ned. Fr. v. Lennart Stockman, Alf Björkman, Rune Sahlström. Foto: Inga Lisa Gustafsson

November

Interiör från röda mangårdsbyggnaden. Foto: Inga Lisa Gustafsson

Smedby och därmed blasta

Vet ni vart Väsby's första pressbyråkiosk tog vägen? Jo, den köptes av dåvarande kioskbiträdet Saini Johansson och fraktades till Smedby koloniområde. Där har den –med viss anpassning– fungerat som kolonistuga i tjugosex år och har fortfarande samma ägare. Saini filmade flyttningen av kiosken och hur det gick till att få den på plats. En riktig kioskrörelse skulle man kunna säga.

Smedby koloniområde är inte så fashionabelt som t ex Vaxmyra, men det är mångkulturellt. Nitton nationer samsas här och odlar det ena och det andra. Trädgårdsarbete är terapeutiskt för alla, enligt medicinsk teori. Att ha en kolonilott är inte bara stärkare för själen utan även för rygg och knän, oavsett vilken nationalitet de har. Helt säkert på det stärkande är man efter en holmgång med ogräsen. Dessa ogräs slår alltid till när man stigit upp från knästående, vänder ryggen till och hoppas att det som satts ner skall komma upp. Plötsligt är såbäddarna fulla av växtlighet och om man tror att allt är morötter, så misstar man sig grundligt. Ack nej, det är ogräs av alla de sorter. Man upphör inte att förvåna sig över hur många arter det

Den gamla pressbyråkiosken som kolonistuga. Foto: Inga Lisa Gustafsson

finns och på vilka platser. I år har det t ex varit ovanligt mycket förgätmigej i potatislandet. Vad säger Bondepraktikan om det? Litet snyggare än svinmållor och tistlar är det kanske.

Odlingsåret 2001 var tålmodsprövande och inte så värst terapeutiskt. Våren var kall med frostnätter ända in i juni, vilket innebar att potatisen frös och även vissa blommor. Andra vågade inte ens komma upp. Av röd solhatt och zinnia blev absolut ingenting. Självsådda ringblommor i all ära, men det är inte riktigt samma sak. Rabarbern däremot, visade en oanad resning i kylan och drog upp sig till bortemot en och en halv meter i midsommartid. Turligt nog, får man säga, för veckorna efter midsommar var fruktansvärt varma och man kunde erbjuda rabarberbladen som solhatt till klagande besökare, som hade glömt hur heta vackra sommardagar kan vara. Gräsmattan övergick från prunkande maskrosor till torrbränd vitklöver. Det varma vådret gick i fruntimmersveckan över till normalt svenskt sommarvåder, d v s regnskurar. Ogräset exploderade igen. Det stod i en tidskrift att åkerfräken kan ha fem meter långa rötter – får man upp fem centimeter av en sådan rot kan man vara nöjd. Grannarna började se krokryggiga ut, vilket inte är

konstigt, om man betänker att de brukar stå framstupa hela dagen och dra upp åkerfräken.

Av någon anledning kom så den ovanliga värmen tillbaka och vattningen fick återupptas för att hålla liv i grönskan. En harunge fann för gott att bosätta sig i plocksalladen och såg lika sårad och slokörad ut varje gång han fick en dusch av slangen.

Värmen höll i sig långt in i augusti med avbrott för skyfall och det värsta åskvädret i trakten på tjugo år. Bärsåsongen bröt ut och kolonisterna försökte överflygla varandra med hur mycket hallon och krusbär och vinbär man fått på häckar och buskar. Haren bodde envist kvar i trädgårdslandet. Humlor, bin och fjärilar samlades till orgier i myntahäcken. Getingarna, som brukar gå till attack i redskapsboden, lyste med sin frånvaro.

Grannarna piggade till efter avslutad bärplockning och började med stupstående igenom, enär lök och potatis skulle ur jorden. September var ingen höjdmånad. Iskalla skyfall och störtregn avlöste varandra. Den som inte tagit upp potatisen, fann att den ruttnat i blötan. Haren flyttade och blommorna lade sig ner. Höstgrävningen inleddes.

En återblick: nästan allt slog fel – men visst var det en härlig sommar?

Inga Lisa Gustafsson

C L J Almqvist ur "Sesemana"

Att hugga ved
gör långt ifrån min leda
Det huggna drar jag hem
ur skogen i min släda
på munter med.
Så är min sed om julen:
det gör breda,
gör starka händer
fingrarna blir aldrig sneda
och jag i dem ej nånsin känt
den minsta sveda.
Gör ni så med!

Ök- och smeknamn i Upplands Väsby mellan c:a 1935-1960

Ambulans-Pelle	Fnittran	Kobersa	Mull-Oxen
Arne-Jerker	Frille	Kalle Rova	Muffen
Andersson i Rohyddan	Folke Torparn	Klyax	Mojje
		Kniven	
Boppen	Geften	Klipp-Janne	Njursta-Janne
Brotte	Groggen	Kanon-Gubben	Nippon
Bussen	Gubben Z	Knatten	Norsken
Buster	Gjutar-Johan		Nubben
Buskas	Gogo	Konrad	Nöff-Nöff
Biffen	Gulasch-Kalle	Kalle Bråttom	
Blomman	Gåva	Kalle Rock	Olle Linkan
Banana	Grodan	Krummelin	Osten
Baggen	Göcke	Kycklas	
Bagar-Gustaf	Gunnar Torparn	Kritnegern alt. Kritis	Pjatten
Brusse	Gresse	Kungen	Potatis-Kalle
Bullan	Gröt-Tanten	Kråk-Evert	Potatis-Lilly
Bolle-Boll	Gubben Berglöf	Kiosk-Pelle	Pajsarn
Be-Pe		Kurre Tummen	Pajsar-Lotta
Bocken	Häck-Ebba	Kvillebäck	Pelle Vrång
Belking-Olle	Hybbe	Kurre Långtå	Plunten
Bryggår-Olle	Herman		Pråm-Anders
Berselebergarn	Hebbe	Lilla Kalle	Plutten
Berra-Jerker	Huttlas	Limp-Mats	Plåtten
Bryggår-Sammy	Höns-Lena	Lumpan	Putsarn
	Hejsan-Kaffe	Löpar-Nisse	Pära
Camilla	Hambo	Långtomtarn	Pruitt-Affe
Carnera	Hatte	Laban	Putte Sören
Cykel-Josef		Lira	
	Irretuppen		Ringarn
Dadda	Issla	Moran	Rune-Ringarn
Dudda	Iffa	Mulltorparn	Röa Pelle
Dr. Hjärtlös	Isse	Målar-snurren	Rickard-Pelle
Dr. Hjälplös		Möss-Oskar	Rak-Lasse
	Jesper	Målar-Pelle	Rövarn
Eslov	Johnne Torparn	Murar-Lasse	Rune Putsarn
Elektro-Janne	Jungis	Maskinist-Kalle	Ringar-Kärringen
Ekebo-Anders	Jontata	Masen	Rockerrocker
Ekor-Pappa		Massa	
	Kalle Bira	Mumma	Slingan
Fantasten	Kalleman	Maja-Rall	Släggan
Flinsan	Kropis	Moses	Snurren
Frostat	Knarren	Majsan	Sov i ro
Fisk-Pelle	Kalle-Emma	Murre	Snutte

Stumpen	Svenne Pajsarn	Tulo	Värmis
Slampen	Stibben	Tettan	Valle Pajsarn
Skakis	Stor-Johan	Truck-Jerker	Vackra Anna
Snarken	Skväppen	Truck-Kalle	Veken
Slipsen	Skrik-Jerker	Torsken	
Snicke	Statarn	Tjocka Nanny	Årtan (också kallad
Surmjölken	Skrapan	Taxen	Ill:an beroende på att
Snitsarn	Slinger-Bulten	Tarzan	han ofta hade 3 snus-
Snickar-Jerker		Tonton	ränder på underläppen
Sme-Oskar	Torparn	Tidnings-Pelle	
Sop-Nisse	Tällis	Tummen	Ölet
Stuvis	Tvätt-Tilda	Tok-Werner	Ölkungen
Storsven	Tusse		
Svea Torparn	Tajan	Vagnsmakarn	Lennart
Svenne Putsarn	Tobak	Vackra Kalle	Hedlund
Skumpa	Tenn-Olle	Vrälapan	

Lennart Hedlund, född och uppvuxen i Upplands Väsby, har lovat ge Hembygden några glimtar av sina barn- och ungdomsminnen. Här kommer den första av

HEDLUNDS HISTORIER

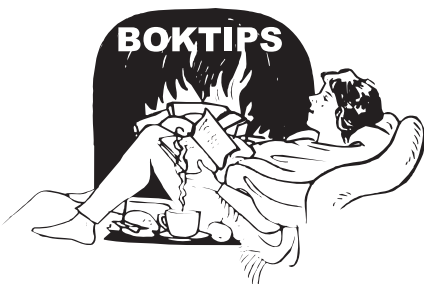
Ett minne är från 1930-talet, då vår familj bodde i en Optimusvilla benämnd Villa 23 Nyhem, belägen vid nuvarande Optimusvägen, där man idag svänger upp till Mälärvägen.

Som många andra optimusare hade även min far höns, men han kunde inte nacka någon då så behövdes. På andra sidan vägen bodde emellertid Röa Pelle och hustrun Höns-Lena och hon var inte bang. Någon av oss ungar fick kila in till henne och be om hjälp och hon var inte nödbedd.

Utanför vedboden stod alltid huggkubben, som var nödvändig vid hönsslakt. Lena tog tag i hönan, snurrade den runt ett par varv och så ner med hönsskallen på huggkubben och dit med yxan. Vid ett tillfälle blev det dock en oanad effekt. Då Lena skulle lämna över hönan till pappa, hade troligen inte tillräckligt med blod runnit av, så innan pappa

hunnit ta den, flög hönan iväg ett bra stycke huvudlös ner mot dåvarande fotbollsplanen vid Löteborg (mot nuvarande Marabou-hållet) och där fick vi hämta upp den.

Nygammalt om runor och stenar

De tre häftena "Runristningar i Ed, Hammarby och Fresta" har sammanförts till ett enda: "Runristningar i Upplands Väsby". Utgivare är som tidigare Upplands Väsby kommun i samarbete med Stockholm läns museum.

Häftet består av 38 sidor med beskrivning av ett 40-tal runstenar, kartor över deras belägenhet samt runtexterna på "runsvenska" – något som inte fanns med i de tidigare utgåvorna.

Ett trevligt häfte att äga eller ge bort, inte minst tack vare Siw Andersson vackra teckningar.

"Runristningar i Upplands Väsby" kan köpas i kommunens reception, på kulturcentrum eller hembydsgården till det facila priset av 30:-

Om barndomsbygder

I höst har Hembygdsföreningens förre ordförande, Gösta Karlsson, i samarbete med Carita Stark kommit ut med en bok betitlad "Kaxkiela by – plock ur minnet". Boken beskriver i ord och bild Göstas barndomsbygd, en finsk skärgårdsby, som idag nästan är helt avfolkad.

"Ljud och röster försvinner för alltid, liksom gamla, enkla samhällen. Det är vår plikt att i vårt minne försöka bevara något av vår gångna vardag och dess människor. Hur stor eller ringa deras insats var för oss, så fanns den i alla fall och är värd att notera, ty den ingår i rekvisitan till vår egen historia", skriver Gösta.

Göstas mor och hans medförfattare Carita Starks farmor var "bästisar" på sin tid i början av 1900-talet.

Hembygdsföreningen gratulerar Gösta Karlsson till en fin beskrivning av bygd, människor och sedvänjor i gången tid.

Inga Lisa Gustafsson

*Vill du ge bort ett medlemskap
i hembygdsföreningen?*

*Kontakta Inga Lisa Gustafsson
tel. 590 336 42*

Hembygdsgårdens dag

Vackert väder var det som vanligt den 19 augusti, hembygdsgårdens dag. Höhässjan stod på tork och vagnslidret hade fått släppa ut en fjädervagn från 1890.

Två angoragetter hade lånats in för att göra den gamla bondemiljön mera levande. Hembygdsföreningens medlemmar och sympatisörer fyndade på loppmarknaden och i krukmakeriet, drack kaffe i trädgården eller tog en titt i husen. Nyckelharpsbyggare och spelmän från Kvarnskolan i Järfälla bidrog till underhållningen.

Kaffeservering och loppmarknad inbringade 3.868:-.

Inga Lisa Gustafsson

Foto: Rune Sahlström

Ur arkivet

I hembygdsföreningens arkiv finns några gamla böcker, som tillvaratagits, då Idiotanstalten revs och daghemmet Lergöken vid Löwenströmska sjukhuset uppfördes. Böckerna är av typen brunmelerade anteckningsböcker med styv pärm, svart rygg och etikett för innehållet. På etiketterna är noterat "Föredragningslista" och årtalen. Den äldsta boken spänner över åren 1893-1901 och innehåller föredragningslistor till sammanträden med styrelsen för lasarettet och idiotanstalten. Anteckningarna är gjorda med spretig handstil och svart bläck, inte helt lätt att läsa. Läskpapperet ligger kvar i boken.

Protokollen renskrevs väl sedan, undertecknades och förvarades någon annanstans – dem har vi inte tillgång till.

Eftersom det nu har gått mer än hundra år sedan bokens första föredragningslista skrevs, kan det vara av intresse att återge vad som avhandlats:

Sammanträde d. 27 maj 1893

Lasarettet

Justering af protokoll	Protokollet per den 12 April upplästes och godkändes
Kassa-ställningen	Insatt i Stockholms Handelsbank 576.57 Innestående hos sysslomannen 650. S:a 1226.57
Inkomst- och utgiftsförslag	Upplästes och godkändes
Skrivelse till Landstinget om verksamheten under föreg. år; afgående ledamöter	D:o d:o
Kostnadsförslag till oljemålning af läkarbostaden utvändigt; något invändigt	Uppdrogs åt ordf. att söka träffa aftal med någon målare. I samband härmed skulle någon ..... reparation hos doctor M.
D:o till reparation af yttertaket	Antogs C.N. Larssons förslag
Sammanslagning af afträdessyn och ekonomisk besigtning vid Holmen — 94	Skrivelse till nästa sammanträde jemte förnyad borgensförbindelse
Doktors förslag om förflyttande af sammanträdena till Idiotanstalten	- -
D:o d:o om anskaffande af ett gaskök	Inköpes för ca 14 kr
D:o d:o omgående tjänstledighet för sköterska	Beviljades tjänstledighet under 3 veckor Dr M 14 dagars semester

Idiotanstalten

Protokoll	Protokollet för d. 12 April
Kassans ställning för dagen	Insatt i Stockholms Handelsbank 70.28 Innestående hos fr. Löfström 451.06 D:o hos Sysslomannen 02.75 Summa 584.05
Inkomst- och utgiftsförslag för 1894	Upplästes och godkändes

Förslag till skrivelse till Landsting	D:o
Fröken Lagervalls tjänstledighet 6 veckor från d. 16 Juli	Godkändes
Anmälan om reparation af yttertak samt	Uppdrogs åt Ordf. o. Sysslomannen att badrum gå i författning om arbetets utförande.
Carl Gust. Carlsson från Riala	—
Carl Gust. Svensson fr. Östra Hanninge beredande af plats genom uppsägning af?	Bordläggdes
Linds svinhus	Afslogs f.n.
Anskaffande af 15 st krollsplintsmadrasser	Afslag
Anställning af en andra lärarinna i theoretiska ämnen och gymnastik	Uppdrogs åt v. Ordf. att till nästa sammanträde inkomma med utredning i ämnet.
En bättre slangspruta	Uppdrogs åt Ordf. o. Sysslomannen att anskaffa en ny tillräcklig spruta eller utbyta den nuvarande.

Avskrift
Inga Lisa Gustafsson

Anm.

Löwenströmska sjukhuset togs officiellt i bruk 1809 och hade 16 vårdplatser. Idiotanstalten öppnades 1884

Om några av julens kryddor

Ta en pepparkaka så du blir snäll! Kan det verkligen hjälpa och varför? Jo, kanske, men inte med nutidens kakor. De innehåller inte så värst mycket peppar. Förr däremot, hade man rejält med både svart- och kryddpeppar i dem, enligt Cajsa Warg tog man peppar efter behag. Kakorna var inte heller så små.

Enligt Nordisk Familjeboks 2:a upplaga "utövar pepparn en livande verkan på magens slemhinna och nerver". Nog känner vi till att det inte är så lätt att vara snäll, om magen krånglar.

Svartpeppar och vitpeppar kommer från samma växt, pepparbusken. Svartpepparkornen är de omogna, torkade frukterna och vitpeppar de mogna, skalade.

Orden "peppar, peppar" används som besvärjelseform. Man liksom strödde otäcka kryddor på sin egen lyckas pudding för att göra den mindre begärlig och för att avvända ödets straff för att man prisat sin lycka.

Kanel är torkad bark från unga skott av kanelträdet och ingefära är roten av en exotisk liljeväxt. Vad ingefäran har att göra tillsammans med pepparroten när man, enligt den gamla

sångeleken, ska dra till skogs, har jag inte lyckats få klarhet i.

Saffran är en krydda, som vi ju gläder oss åt redan "elva nätter för jul". Krokusblommans (*Crocus sativus*) pistillmärken samlas för hand och torkas. Till ett kilo saffran behövs ca 70.000 blommor!

Kryddnejliken är de outslagna, torkade blomknopparna av nejlikträdet, som växer på Moluckerna.

Timjan är lättodlad och den växer också vild. Den har använts av oss alltsedan vikingatiden och förmodligen innan dess. I alla fall, om vi ska tro Frans G Bengtsson. I boken om *Röde Orm* berättar han om julmåltiden de äter efter lång tids vistelse i fjärran länder. När Toke tar den första tuggan av blodkorv, utbrister han lycksaligt: "Det är timjan i blodkorven!"

Ta en pepparkaka till och God Jul!

Inga Engdahl

Höststädning på hembygdsgården

Lördagen den 20 okt. städades det på hembygdsgården.

En handfull medlemmar ställde upp och städade i samtliga uthus och källarutrymmen.

En sopcontainer hade levererats för ändamålet, vilken snabbt fylldes under dagen.

Avslutningsvis bjöds det på kaffe med dopp till deltagarna

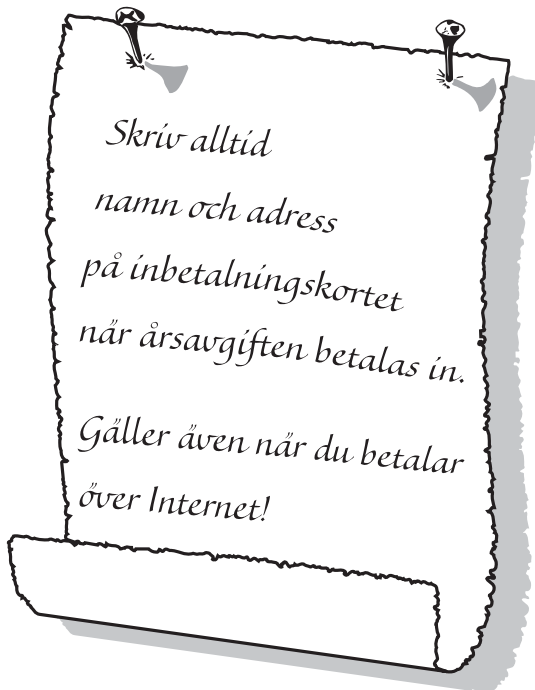
Text och Bild R. Sahlström

Lösning till
korsord
3/01

Vinnare:
Helge Ahlberg
Gunnar Blomberg

Gerd Wallin

Hyr lokal med atmosfär!

Upplands Väsby Hembygdsförening erbjuder Nedre Runby gårds LADUGÅRD för fest, konferens, dop, minnesstund, årsmöte, kurser mm.

LADUGÅRDEN är en modernt utrustad och handikappvänlig lokal med plats för upp till 50 personer.

Tillgång till kök med utrustning för enklare förtäring finns.

LADUGÅRDEN kan hyras privat eller av organisation för enstaka tillfällen eller terminsvis för återkommande verksamhet. Dock ej för dans eller ungdomsfester.

LADUGÅRDEN ligger på bekvämt gångavstånd från pendeltåg vid Upplands Väsby Hembygdsförening, Hagvägen 2/ Pukslagargatan, (Runby) Upplands Väsby. Det finns en stor gratis parkeringsplats i anslutning till lokalen och busshållplatsen finns 150 m från entredörren.

LADUGÅRDEN kostar 550:- i hyra för enstaka sammankomster. Vid kortare sammankomst är timhyran 50:- per timme.

För terminshyra, var god ta kontakt med uthyrningsvärdinnan.

LADUGÅRDEN uthyres genom någon av våra uthyrningsvärdinnor, Nora Lundberg, tel. 08/ 590 335 49 eller

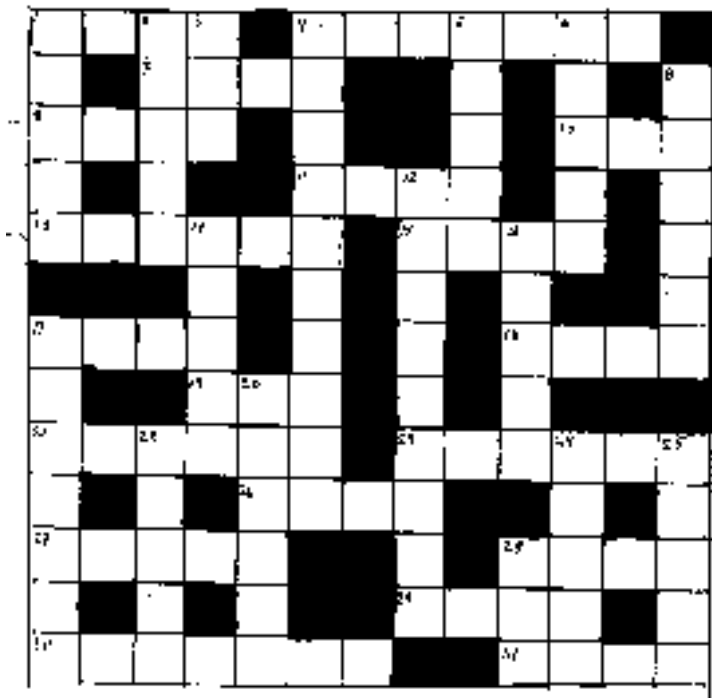
Anne Maxe, tel. 08/590 31353.

VÄLKOMNA. Upplands Väsby Hembygdsförening.

**Har du ny adress?
Tänker du flytta under året?
Kom ihåg att meddela adressändringen till
hembygdsföreningen!**

Julkorsord 4/01

Lösningen
insändes
till
Lennart Hedlund,
Centralv. 6A,
194 76 Uppl.Väsby
senast
1 januari 2002

Vågräta ord

1. Idel, ädel ...
4. Pethrus bostad i Väsby
7. Liten sportig bilmodell
9. Ledde en gymnastikgrupp
10. Tidigare en billighetskedja
11. Byter bruden ofta
13. Anteckna
15. Förled som har att göra med luft
17. Förfärligt att höra
18. Tvåmastat segelfartyg
19. Grannbo
21. Glott
23. Kort, öppen jacka
26. Han man råka i med någon
27. Klaipedas tyska namn
28. Ungdomsproblem
29. Är väl inte alla ett
30. Liten hög av stenar
31. Gjorde himmelsfärd

Lodräta ord

1. Världsdel
2. Extrakt av ekbark
3. Kan man ålen
4. Kunglig ätt
5. Daniels smeknamn
- 6 Del av Väsby
8. Vördad, högtidlig
12. Inrymmer äldreboende i Väsby
14. Skönhetsålskare
16. Namn på tid. konditori i Väsby
17. Gjorde Väsby världskänt
20. Gör man om ibland
22. Snart tid för en sådan
24. Missionär i Sverige på 1100talet
25. Tala länge och högstämt
28. Aun

Upplands Väsby Hembygdsförening
Box 40, 194 21 Upplands Väsby
Hembygdsgården: Hagvägen 2 / Pukslagargatan
Telefon 08-590 826 40
Postgirokonto 29 81 91-8

STYRELSE 2001-2002

	Telefon
Rune Sahlström, ordförande	590 335 58
Kjerstin Björkman, vice ordförande	590 320 82
Gunilla Ahlberg, sekreterare	590 834 40
Bo Larsson, kassör	590 339 94
Inga Lisa Gustafsson, registrator	590 336 42
Ulf Gustafsson, boställsvärd	590 928 58
Klas Lundkvist, ledamot	590 936 81
Bengt Hedlund, kommunvald ledamot	590 304 95

ERSÄTTARE

Monica Berglind, Annika Tingvall,
Gunilla Kinell, Alf Björkman,
Arnold Härmark, Vivi Wallin

MEDLEMSBLADET HEMBYGDEN

Inga Engdahl, ansvarig utgivare	590 300 20
Inga Lisa Gustafsson	590 336 42
Carin Törner	590 870 69

REVISORER ORDINARIE

Lars Eklund
Åke Björkvall

ERSÄTTARE

Frank Granåker
Anette Ehrnholm

BOSTÄLLSVÄRDINNOR

Nora Lundberg	590 335 49
Anne Maxe	590 313 53

Valberedning

Kerstin Hammarin, Harald Torkelsson,
Anna Liisa Bergman